

Vem var EICHFUSS – ATVARS?

Dr Eichfuss

Vem var den man, som kom att framstå som balternas ledare efter den 22 november.

Curt Ekholm beskriver honom i sin avhandling, som en rätt gåtfull person, vid den tiden 33 år gammal. Några

Dr Helmers Eichfuss-Atvars, (Krigsarkivet).

tyska internerna vägrade att ha med honom att göra. Författaren P.O. Enquist menade att sjukvården i baltlägret sköttes av en annan lettisk läkare, dr Slaidins. Vid en intervju, som gjordes av chefen för Medicinalstyrelsen

bevis för att han var läkare fanns inte; han hade förlorat alla sina papper och i hans "Soldbuch" (lönebok) står han som sjukvård-sunderbefäl och korpel medan han i läger-rullorna står upptagen som fänrik och läkare. Hans medicinska kompetens kunde således ifrågasättas. På Ränneslätt utsågs han till ställföreträdande lägerläkare, men torde knappast ha haft möjlighet att bedriva så mycket sjukvård eftersom de

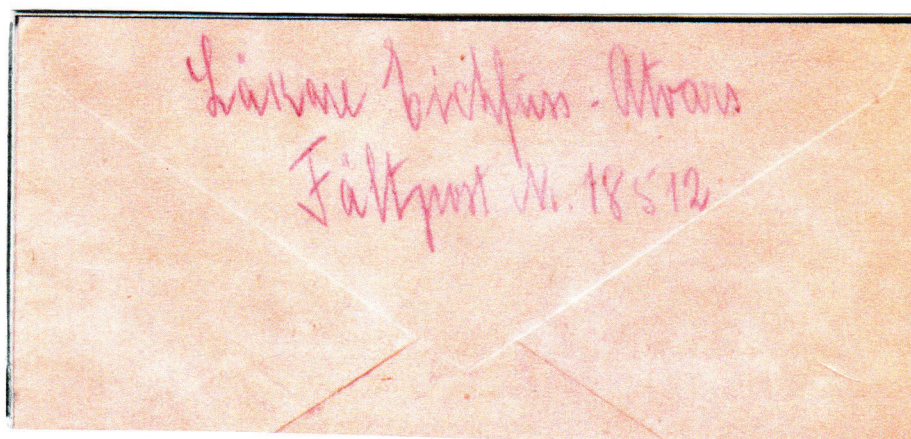
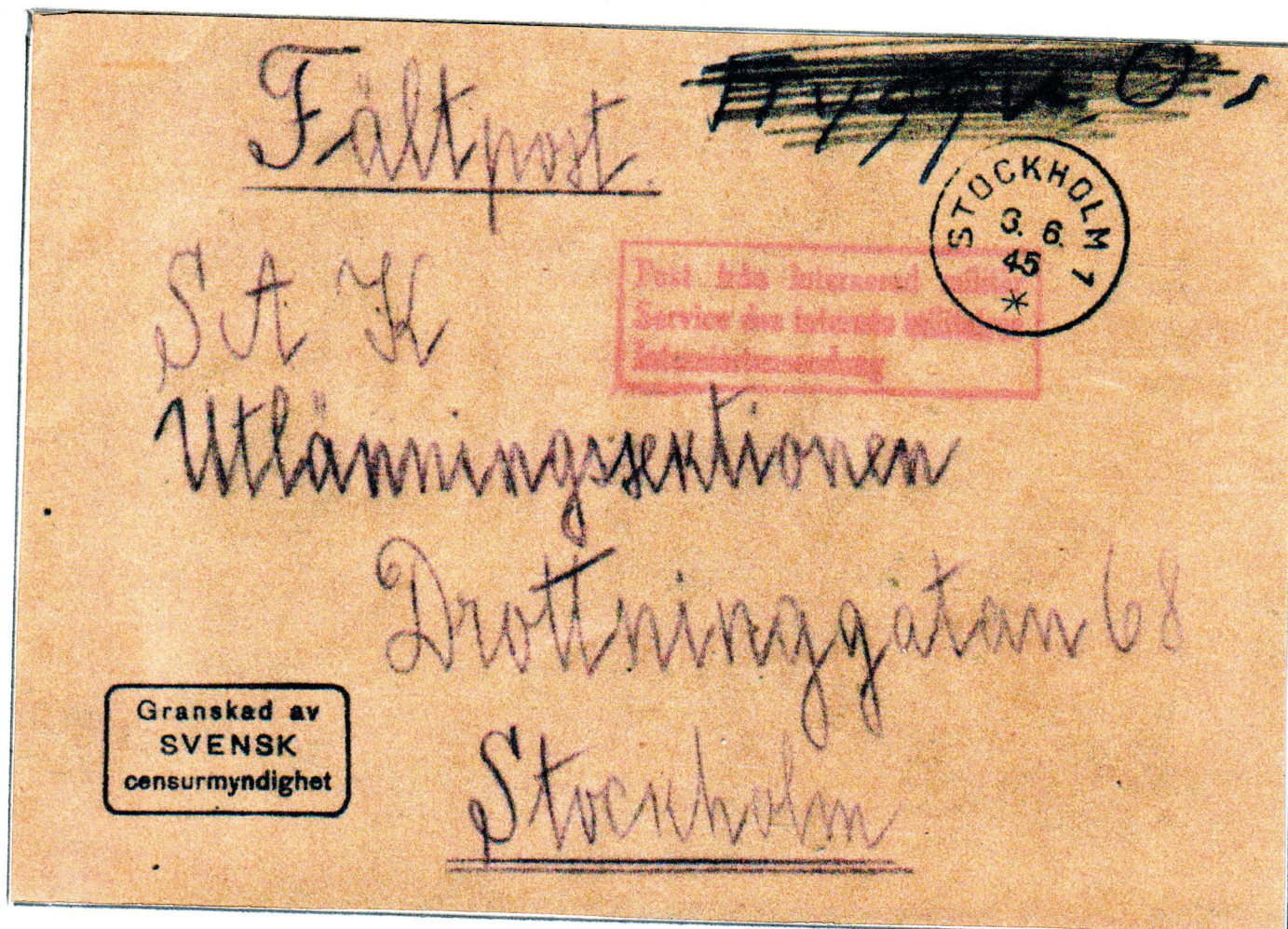
Axel Höjer, sade Eichfuss att han studerat medicin vid universitet i Greifswald och att han där fått intyg över sina studier. Han skulle också 1940 ha tjänstgjort som läkare vid sjukhuset i Lodz. Även om han inte var färdig läkare hade han nog vissa medicinska kunskaper. Axel Höjer skall ha betecknat Eichfuss som en "hysteriker" men en person "med hög intelligens och en avsevärd suggestionsförmåga".

Eichfuss hade uppenbarligen egenskaper som gav honom en ledarställning. Han hade initiativkraft och förmåga att uppmuntra sina kamrater till motstånd. Viktigast var kanske hans mycket goda språkkunskaper, vilket gjorde att han fick god kontakt med lägerledningen. När baltlägret den 29 november utrymdes och samtliga blev inlagda in på olika sjukhus, förlorade Eichfuss snart sin möjlighet att utöva sitt ledarskap. Själv låg han under 46 dagar på beredskapssjukhuset i Kristianstad, en vistelse, som han upplevde värre än ett koncentrationsläger. För att undvika oroligheter blev han isolerad från övriga baltter. Trots detta lyckades dr Eichfuss genom några presskonferenser göra sig ett namn och kom att ses som en symbol för balternas motstånd.

Tage Erlander uttrycker i sina dagböcker irritation över tillståndet i baltlägret och dr Eichfuss i synnerhet och skriver den 7.12 1945:

"Präster och pensionerade militärer hade fått springa ut och in i lägret. Ledaren Eichfuss hade gjort sig till helgon med oinskränkt auktoritet. Han kunde vägra att ta emot svenska myndighetspersoner under förklaring "doktor beder och får inte störas" etc. Han hade försökt att fortsätta sitt regemente även på det sjukhus, där han nu vistas. Han hade meddelat, att om inte en rad krav vore uppfyllda innan ett visst klockslag skulle balterna vidta en del motståndsåtgärder."

Efter utlämningen till Sovjet håller Eichfuss den 19 februari i Moskvaradion ett anförande, vilket sändes i både svensk och dansk radio, där han meddelar att man hade blivit förledda att hungerstrejka av svenskarna. Han framhöll också att han blivit väl behandlad i Sovjet. Sanningshalten i detta uttalande kan nog diskuteras.

INTERNERINGSPOST

Interneringsförsändelse från Fp 18512 (krigssjukhuskadern I 18 Krigssjukhuset LÄRBRO/Gotland) den 6.6.45. Avsändare är "läkare" ATVAR S EICHFUSS från Riga/Lettland internerad i HAVDHEM/Lager Lingen. Troligen var personen ej läkare. Eichfuss kom till Gotland den 11.5.45 och tjänstgjorde som sjukvårdare på krigssjukhuset i Lärbro, där de internerade vårdades för krigsskador. Eichfuss agerade som talesman för de internerade balterna. De tyska soldaterna ville inte ha något med honom att göra. I augusti -45 fördes de internerade i Lager Lingen över till fastlandet och Ränneslätt och vidare i slutet av november till Rinkaby för utlämning till Sovjetunionen. Under perioden 5.8.42 till 30.6.45 censurerades interneringsposten av STJ, varför försändelserna är avstämplade "STOCKHOLM 1".